

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 19.12.2005 62. vuosikerta Numero 4 Sivu 14

Virikehäkeissä pesä ja orret ovat ahkerassa käytössä

Eija Valkonen, Eija Venäläinen, Jarmo Valaja, MTT

MTT:n tutkimuskanalassa Jokioisilla seurataan kolmatta vuotta munivien kanojen käyttäytymistä varustelluissa häkeissä. Tulosten perusteella kanat näyttävät arvostavan erityisesti pesän tarjoamaa suojaa munimisen aikana ja yöpuulle kanat käyvät mieluusti orsille.

Varustelluissa, eli niin kutsutuissa virikehäkeissä kanojen käytössä on munintapesä, orret ja pehkua. Perinteiseen häkkiin verrattuna varustellussa häkissä on myös enemmän tilaa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan perinteiset varustelemattomat häkit kielletään EU:n alueella vuoden 2012 alusta alkaen. Tämän jälkeen kanoja voidaan pitää joko lattiakanaloissa tai varustelluissa häkeissä.

Tapio Tuomela / MTT:n arkisto

Virikehäkki antaa kanoille mahdollisuuden toteuttaa luonnollisia käyttäytymistarpeitaan. Häkin varusteisiin kuuluvat pesä, orsi ja hiekkakylpypaikka.

Pesä on pop!

MTT:n kanalan virikehäkeissä munituista munista noin 98 prosenttia munitaan pesiin. Pesän suosio on siis ilmeinen. Kokeissa käytössä olevassa virikehäkkimallissa pesä on erotettu muusta häkistä oviverholla ja sen lattiaa peittää

muovinen ruohomatto. Eläintenhoitaja voi tarkastaa pesän kurkistusluukun kautta. Pesän suosion haittapuolena on munien kerääntyminen pienelle alueelle, jolloin niiden säröytymisen riski kasvaa. Automatisoidussa kanalassa munahihnaa voidaan aika ajoin siirtää munien kasaantumisen estämiseksi. Myös erilaisia munien vierimistä hidastavia laitteita on kehitetty rikkoutumisen estämiseksi.

Toinen pesiin liittyvä ongelma munantuotannon kannalta on pesien likaantuminen. Osa kanoista käyttää pesää myös yöpymis- ja oleskelupaikkana, jolloin ulosteita saattaa kertyä pesään runsaastikin ja likainen pesämatto tahrii munat. Likaisista munista ei makseta, joten munien likaantuminen vaikuttaa suoraan taloudelliseen tulokseen. Kehitys- ja tutkimustyötä likamunien ehkäisemiseksi virikehäkeissä siis tarvitaan edelleen.

Yöpuulle yhdessä

Puussa yöpyminen on monien lintujen luonnollinen suojautumiskeino. Kanaltakaan tämä taipumus ei ole kadonnut, ja orret ovatkin kanojen suosioissa myös virikehäkeissä. Kahden MTT:llä tehdyn tutkimuksen perusteella varustelluissa häkeissä pidetyistä kanoista kolme neljästä yöpyy orsilla. Osa kanoista valitsee yöpymispaikakseen munintapesän, osa yöpyy häkin lattialla. Syitä tähän ei tiedetä, mutta yksi mahdollinen selitys on sosiaalinen kilpailu orsitalasta. Lain mukaan orsitalaa on oltava 15 cm kanaa kohti. Myös lämpötila voi vaikuttaa orrenkäyttöön. Viileässä kanat pysyttelevät vierä vieressä, mutta lämpimässä haluavat säilyttää etäisyyden naapuriin suurempana.

Pehkusta puuhaa

Laki määrää, että varustelluissa häkeissä on kanojen käytettävissä oltava pehku nokkimista ja kuopimista varten. Varusteltujen häkkien kehitystyössä pehkualueen on yleisesti ajateltu vastaavan myös kanojen hiekkakylpytarpeeseen. MTT:llä käytössä olevassa häkkimallissa pehkualue sijoittuu munintapesän katolle ja on siis parikymmentä senttiä häkin lattiatasoa ylempänä. Jotta pehkualueelle ei munittaisi, se voidaan sulkea automaattisella portilla muninnan ajaksi.

Ensimmäisessä kokeessa pehkualue pidettiin suljettuna ennen kokeen alkua, eli kunnes kanat olivat 21 viikon ikäisiä. Tämä kanaryhmä ei oppinut käyttämään pehkualuetta hiekkakylpypaikkana, vaan nokki pehku seisten häkin lattialla. Seuraavan kokeen kanoille sallittiin pääsy pehkualueelle heti niiden saavuttua munintakanalaan, ja ne alkoivat käyttää pehkualuetta myös kylpypaikkana. Puoli tuntia pehkualueen portin avaamisen jälkeen keskimäärin 53 prosenttia alueista oli kylpykäytössä.

Munivien kanojen virikehäkkien varusteista erityisesti pesä ja orret näyttävät täyttävän hyvin tehtävänsä, eli ne lisäävät kanojen mahdollisuuksia toteuttaa käyttäytymistarpeitaan. Käyttömäärien perusteella pehkualueen merkitys saattaa vaikuttaa vähäisemmältä, mutta mahdollisuus käyttää pehkua voi tästä huolimatta olla tärkeä tekijä käyttäytymistarpeiden tyydyttämisessä. Sen arvellaan muun muassa vähentävän höyhenten nyppimistä.

Lisätietoja: eija.valkonen@mtt.fi
puh. (03) 4188 3656